

Кыздар менен иштөө

Кл.жет.: Дөөлөтбаева Г.К.

БЕКТЕМИН

Мектеп директору:

Атаев Б.С.

8 "а" классынын жетекчиси Дөөлөтбаева Ж.К.нын
кыздар менен окуу жылында иштөө планы

№	Аткарылуучу иштин мазмуну	Аткаруу мөөнөтү	Иштин түрү	Ким аткарат
1	Класстагы кыздар менен чогулуш откоруу.Кыздар кенешинин торо айымын шайлоо	сентябрь	Класстык чогулуш	Кл.жет
2	Кыздардын санитардык,гигиеналык абалын карап чыгуу	октябрь	Мед.кароо	Мед.кызматкер Кл. жет
3	Кыздын милдети	ноябрь	Класстык чогулуш	Кл.жет
4	Кыздар менен жекече иш алып баруучу сектордун отчетун угуп,талкулоо	Ар бир чогулушта	Класстык чогулуш	Кл.жет.Кыздар кен.торайымы
5	Кийим кийуу маданияты боюнча кыздар менен ангемелешуу	ноябрь	Ангемелешуу	Кл.жет.Кыздар кен.торайымы
6	Кызды тарбиялоодогу эскирбеген ыкмалары	декабрь	Класстык чогулуш	Кл.жет
7	Кыргыз кызы эрктуу,эр журок	январь	Лекция	Кыздар кенеши
8	Кызга кырк уйдон тыюу	февраль	Талкуу сабак	Кыздар кенеши.Кл.жет
9	Бобогуну обок,ага-эжене жолок бол	март	Талкуу сабак	Кл.жет
10	Гулдун ажайып касиети.Гул сугаруунун женил жолу	апрель	Талкуу сабак	
11	Аял уйдун куту жана корку	май	Лекция	

КЫЗГА 40 ҮЙДӨН ТЫЙУУ

1. Жарыша сүйлөө
2. Жалгыз кыдыруу
3. Жыржактап күлүү, шылдындап сүйлөө
4. Ырайымсыздык менен боорукерсиздик
5. Орунсуз жерде жүрүү
6. Башкаларга кол тийгизүү
7. Кишини карап чиренүү, керилип эстөө
8. Суук кадам, каардуу мүнөз
9. Калпычылык, ушак
10. Талтайып отуруу

11. Чалкасынан чиренип жатуу
12. Тамакты көптөн ашоо
13. Уурулук
14. Уяттуу мүчөлөрүн ачып жүрүү
15. Орунсуз кылыктануу
16. Күн кызарып, күүгүм киргенде жатуу
17. Түшкө чейин уктоо
18. Кишинин алдында кийим алмаштыруу
19. Каада-салттан аттоо
20. Элди ушактоо

21. Адепсиз сөз
22. Ичимдик менен чылым
23. Уруш-талаш
24. Эки жүздүүлүк, ажаандык
25. Ысырапкорчулук
26. Түндө (сууга) жалгыз баруу
27. Жат жыныстуулар менен аралашып жатуу
28. Күйөөгө качып тийүү
29. Улуулардын жолун кесүү, атынан атоо
30. Тарс-турс этүү

31. Адам менен жаныбарларды тебүү
32. Кишини басынтып таарынттуу
33. Текеберленүү, уят кылуу
34. Айгай сүрөө, кыйкыруу
35. Чектен ашык сыланып жасануу
36. Кызганчактык менен көрө албастык
37. Менменсинүү менен өзүмчүлдүк
38. Алдап арбап алуу
39. Жеңил ойлуулук
40. Напси кумарды тыйуу!!!

Кызга карата тыюулар

Кыздын тарбиясынын жооптуулугу артыкча болгон. Анын башкага бүлө болуп кетиши дайыма көңүлгө тутулган. Начар тарбия алган кыз күйөөгө барса ата – энесин гана эмес, бүт айылын, уруусун сөзгө калтырган. Андыктан кыздын кылык – жоругун, баскан – турганын үй – бүлөсүндөгүлөрдөн сырткары тууган – уругу да тескеген. “Кызга кырк үйдөн тыюу” деген макал ошол себептүү чыккан. Кызды жаштайынан үй тиричилигине үйрөтүп, адептүүлүккө, тыкандыкка, тазалыкка тарбиялаган. Күн чыкканга чейин уктаган адамдын ырыскысы кем болот деп, кызды эрте тургузуп үйрөткөн.

Таң жылдызы бар маалда ырыскыңды тилеп кал деген. Таң саардан короону шыпырса, “жүзүң мендей таза болсун” деп шыпырылган жер батасын берет экен. “Кыздуу үйдө кыл жатпайт” деп үйдүн тазалыгына кыз жооп берген. Кечинде үй шыпырбайт, жин – шайтан уялап албаш үчүн шыпырындыны үйгө түнөтпөйт. Казанга салып идиш – аяк жуубаган, аларды калдыр – шалдыр добушу жок жууп, идиш – аяк кагышса үйдөн ырыскы качат деп үйрөткөн. Казанды жууган соң жугундуну казан менен төкпөйт, антсе ырыскыны казаны менен төгүп салганга барабар болот экен. Кыз бала оокат жасап жатып тамагын утуру сузуп жеп турса казандын түбү тешилгиче турмушка чыкпайт деп зекиген. Тамак жасап жатып аралаштырган соң, кепкирди казанга какпа, казанды какса ырыскы качат.

Казанга чөмүч менен кепкирди чогуу салып койбо, күндөштүү болуп каласын деген. Түнү идиштерди жуксуз калтырып болбойт. Себеби алар таң атканча Меккеге барып дуба алып келишет экен. Эгерде жуулбай калса, кирмин деп уялып, бата албай калат деген ишеним бар. Кыз бала кара кийим кийбеген, чачын жайып жүрбөгөн, булар аза күтүүнүн белгиси катары каралган. Кыз кезинде кашын терсе атасына берген ашы арам болот, ал эми турмушка чыккандан кийин кийин тербесе, күйөөсүнө берген ашы арам болот деп коюшкан. Кашына осмо койгондо, ортосун сөзсүз бириктирип коюу керек, антсе ата – энесинин өмүрү узун болот экен. Кыз бала эркек кишиге тике карабайт, бирөөнүн көзүнчө керилип – чоюлбайт, керилгени эрге тийгиси келгендигинин белгиси деп тыйган. Эркек адамдын алдынан өтпөйт, эркектин жолу буулуп калат, кыз киши эркек баланы теппейт деген тыюулар бузулбай сакталган. Уул баланын кийимин, ошондой эле күйөөсү бар келиндин кийимин да кыздар кийбеген. Кыздын отуруп – турганы, тамак ичкени, мейманга чай сунганы, бирөөлөр менен саламдашканы, сүйлөгөнү, күлгөнү баары көзөмөлдө болгон. Мындай көзөмөл кыздын адептүү өсүшүнө, жакшы жар, эне болушуна көрүлгөн камкордук катары гана каралган.

Мына ошентип, элибиз өзүнүн жашоо шартына, диний ишенимине, дүйнө таануусуна ылайык көптөгөн тыюуларды иштеп чыгып, өз балдарын алардын негизинде тарбиялап келген. Бирок аларды балдардын ар бир аракетин, кыймылын тыйып – кысып турган күч катары түшүнүү туура эмес. Балдар тыюуларды кадыресе күндөлүк турмушунда эле ата – энесинен же улуулардан угуп, аларды эскертүү катары бир укканда эле көңүлгө түйүп алышкан да, жетип, чоңдордун катарына кошулгандан кийин деле табу катары өз күчүн жоготпой сактап Далайларынан баштапкы жаралуу себеби унутулуп, жаңы мааниге өтүп кеткен. Андыктан бул маселе көңүлгө алынып, илимий баа берилчү күндөр алыс эмес деген ишеничтебиз.

- Кыз бала токкон күлдүн үстүн баспайт.
- Кыз бала эл барда казан-аякты калдыратпайт.
- Кыз бала эл барда чачын тарабайт.
- Кыз бала эркек кишиге тике карабайт.
- Кыз бала бойрок, шыйрак жебейт.
- Кыз бала томук мүлжүбойт, анткени томаяк отот.
- Кыз бала кызыл өңгөч жебейт, жесе күйөөгө себи жок кетет.
- Кыз бала улуулардын жолун кесип өтпөйт.
- Кыз бала улууларга соорусун салбайт.
- Кыз бала эркек баланы теппейт.
- Кыз бала кашын тербейт, турмушка чыкканда жеңелери терип берет.
- Кыз бала бутун учкаштырып отурбайт.
- Кыз бала талтайып отурбайт, чалкасынан жатпайт.
- Кыз бала чачын жайбай жүрүшү керек (бул аза күтүүнүн белгиси).

